

КОВАЛЬЧУК І. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів,
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ПРОКУРОРА В РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Адміністративна відповідальність є чи не найчастіше застосовуваним видом **юридичної** відповідальності, якщо врахувати що в Україні щороку притягуються до неї близько 50 млн. осіб. На діяльність органів адміністративної юрисдикції повною мірою поширюється принцип невідворотності юридичної відповідальності і водночас мають суворо додержуватися гарантії прав і свобод людини і громадянина.

Чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП) потребує реформатування з урахуванням величезної кількості змін, які були внесені до нього від 1984 року, для чого назріла потреба у прийнятті нового Кодексу, Враховуючи спрямованість цього законодавчого акта, його доцільніше назвати дещо по-іншому — Кодекс законів України про адміністративну відповідальність.

Серед державних структур, які вносять свій вклад у забезпечення правильного застосування законодавства про адміністративні правопорушення, значну роль до останнього часу відігравали і продовжують відігравати органи прокуратури. Серед форм цієї діяльності виділяються а) прокурорський нагляд за додержанням законодавства про адміністративні правопорушення; б) ініціювання притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності.

Пунктом 14 наказу Генерального прокурора України «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів» від 7 листопада 2012 № 3 на прокурорів покладено обов'язок забезпечити нагляд за додержанням і застосуванням законів про адміністративні правопорушення органами та посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності. У системному зв'язку з цією вимогою перебуває пункт 12.2 наказу «Про організацію діяльності органів прокуратури у сфері запобігання та протидії корупції».

Основною формою прокурорського нагляду слід вважати перевірки додержання законодавства про адміністративні правопорушення в державних органах, які мають право застосовувати заходи адміністративного примусу для припинення адміністративних правопорушень і притягувати винуватців до адміністративної відповідальності. Особливо це стосується наглядових заходів щодо органів внутрішніх

справ, співробітники яких часто зловживають силовими заходами, порушуючи права громадян.

Самостійний характер має з'ясування прокурором законності притягнення громадян і посадових осіб до адміністративної відповідальності при перевірках додержання законів органами позавідомчого контролю, які, крім інших завдань, наділені адміністративною юрисдикцією. При цьому слід звертати увагу на факти їх бездіяльності, необґрунтованого звільнення від відповідальності, фальсифікації статистичних даних про адміністративну практику тощо. За виявленими порушеннями прокурор реагує шляхом внесення подань (з постановкою питання про дисциплінарну відповідальність винуватців) або розпочинає досудове кримінальне провадження, зокрема, за фактами перевищення влади або службових повноважень.

Відповідно до ч. 1 сі. 250 КУпАП «прокурор, заступник прокурора має право порушувати провадження про адміністративні правопорушення. На підставі п. 2 ч. 4 ст. 20 Закону це повноваження названо по-іншому: «у встановленому законом порядку ініціювати притягнення особи... до адміністративної відповідальності, скласти протокол про адміністративне правопорушення».

Ці положення, на наш погляд, потребують деяких уточнень. По-перше складання прокурором протоколу про адміністративне правопорушення не можна розглядати як його самостійне повноваження — це одна з двох форм ініціювання притягнення особи до адміністративної відповідальності. По-друге, саме складання протоколу прокурором навряд чи можна розцінювати як завершену дію — вона стає такою, коли цей протокол надсилається для розгляду компетентному органу.

Компетенція прокурора щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення визначена у двох різних нормах КУпАП, а саме у пунктах 8 і 11 ч. 2 ст. 255, причому в першій з цих норм право складання протоколу надано прокурору (а також слідчому), а в пункті 11 -прокурору або уповноваженій ним особи з числа працівників прокуратури. Залишаються нез'ясованими питання, чи може у цьому випадку складати протоколи лише прокурор — керівник прокуратури або його заступник, чи також інші прокурори і чи можуть бути авторами протоколів працівники прокуратури, які не є службовими особами, зокрема секретарі прокуратури. Ці питання потрібно врегулювати в КУпАП. Важливим є те, що прокурору надано право скласти протокол про **корупційні** правопорушення (ст. ст. 172²–172⁹).

Оскільки протокол є процесуальним документом, на його підставі орган чи службова особа безпосередньо розглядають справу про адміністративне правопорушення і виносить по ній постанову.

По-іншому вирішується питання, коли прокурор виносить постанову про ініціювання притягнення до дисциплінарної відповідальності, яка не може замінити собою відповідного протоколу. Постанова надсилається для розгляду органу або службовий особі, які уповноважені складати протоколи відповідно до статті 255 КУпАП. За результатами розгляду постанови прокурора вони можуть скласти протокол і надіслати його для розгляду до компетентного суб'єкта владних повноважень, який може винести постанову по суті і передати його розгляд іншому суб'єкту.

Стаття 22 Закону про прокуратуру встановлює обов'язок розглянути постанову прокурора у 10-денний строк з дня її надходження, проте не передбачає обов'язковості накладення на особу адміністративного стягнення. В принципі адресат може не погодитись з прокурором щодо наявності для цього підстав. Проте у всякому разі він зобов'язаний повідомити прокурора про результати розгляду постанови, що необхідно відобразити у статті 24. Слід рекомендувати прокурорам ставити у поданих питаннях про дисциплінарну відповідальність осіб, які з надуманих мотивів безпідставно уникають притягнення порушників закону до адміністративної відповідальності.

ТАРАСИШИНА О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів,
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СУДОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ УКРАЇНИ У ЗДІЙСНЕННІ СУДОВОГО УПРАВЛІННЯ

Ефективність реалізації первинної функції судів такої як відправлення правосуддя через справедливе вирішення спорів та винесення справедливих рішень великою мірою залежить від забезпечення необхідних умов для функціонування. У цьому контексті першочергове значення має належна організація ведення документообігу, повідомлення сторін, забезпечення явки та захисту свідків, забезпечення функціонування комп'ютерних систем, професійний і кваліфікований апарат суду, гарантії діяльності судді тощо. Окремі аспекти окресленої проблематики були предметом дослідження таких вчених: В. Гайдученко, А. Гвоздецький, І. Гончар, В. В. Долежан, Р. Кирилюк, С. В. Ківалов, Г. Кравчук, О. Насаднюк, Ю. Є. Полянський, А. Хливнюк тощо.